

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MUĞLA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	8
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	9
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri.....	6

KISALTMALAR

CBS : Coğrafi Bilgi Sistemi

MUSKİ : Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü

KDV : Katma Değer Vergisi

KHK : Kanun Hükmünde Kararname

SCADA : Veri Tabanlı İzleme ve Kontrol Sistemi

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Haklar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması
2. İndirilecek KDV Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması

B. Diğer Bulgular

1. Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi
2. İşyeri Olarak Faaliyet Gösteren Yerlerin Su Aboneliklerinin Konut Olarak Belirlenmesi
3. Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Takip ve Denetimlerin Yapılmaması
4. Su Kayıplarını Azaltmaya Yönelik Bazı Faaliyetlerin Tam Olarak Yerine Getirilememesi
5. Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MUSKİ), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. MUSKİ Genel Müdürlüğü, Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 2014 yılı içinde teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Muğla il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler MUSKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MUSKİ de bağlı idare olarak Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince MUSKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dâhilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması

ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Muğla Büyükşehir Belediye Meclisi, MUSKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Muğla Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür

Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

MUSKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

MUSKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir

MUSKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	805+1	200+1
Sözleşmeli Personel	-	84
Kadrolu İşçi	387	235
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1.192+1	519+1
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1166

Not: Norm kadro fazlası olarak bir adet bekleme çalışmaktadır ve memur personel içinde +1 olarak gösterilmiştir.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MUSKİ'de bağlı idare olarak Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

MUSKİ'nin 2022 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Türü	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklene n / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01- Personel Giderleri	67.452.000,00	30.851.000,00	98.303.000,00	88.446.043,66	9.856.956,34	0,00
02- Sos. Güv. Kur. Dev. Pr. G.	11.784.000,00	2.701.000,00	14.485.000,00	13.673.654,69	811.345,31	0,00
03- Mal ve Hizmet Alım G.	400.787.000,00	450.179.238,00	850.966.238,00	827.885.911,13	23.080.326,87	0,00
04-Faiz Giderleri	35.801.000,00	963.000,00	36.764.000,00	34.624.092,38	2.139.907,62	0,00
05-Cari Transferler	5.337.000,00	3.773.676,46	9.110.676,46	8.662.364,51	448.311,95	0,00
06-Sermaye Giderleri	520.384.000,00	298.010.672,79	818.394.672,79	706.276.599,21	112.118.073,58	0,00
07-Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Yedek Ödenek	38.232.000,00	-13.885.906,46	24.346.093,54	0,00	24.346.093,57	0,00
Toplam	1.079.777.000,00	772.592.680,79	1.852.369.680,79	1.679.568.665,58	172.801.015,24	0,00

MUSKİ'nin 2022 mali yılı bütçesi ile 1.079.777.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 772.592.680,79 TL eklenen ödenekle 1.679.568.665,58 TL bütçe gideri yapılmış, 172.801.015,24 TL ödenek ise iptal edilmiştir.

MUSKİ'nin 2022 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 1.852.369.680,79 TL ödenek, "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 1.115.825.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki 736.544.680,79 TL fark, "Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması

Cetvelindeki” borçlanma, likidite amaçlı tutulan nakit ve borç ödemeleri karşılığı ile giderilmiş olup bütçe denklığı sağlanmıştır.

Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	872.210.000,00	907.575.859,93	892.261,54	906.683.598,39	103,95
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	4.000.000,00	19.056.523,26	0,00	19.056.523,26	476,41
05- Diğer Gelirler	241.115.000,00	262.614.292,45	254.035,53	262.360.256,92	108,81
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08- Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	-1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	1.115.825.000,00	1.189.246.675,64	1.146.297,07	1.188.100.378,57	106,48

Buna göre 2022 yılında net bütçe geliri %106,48 seviyesinde gerçekleşmiştir. Beklenenin üzerinde oluşan bu gerçekleşme su tahsilatlarındaki artış, yurt içi ve dışı alt yapı proje yardımları ile merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	98.303.000,00	88.446.043,66	89,97
02- Sosyal Güvenlik Kur. Devlet Primi Giderleri	14.485.000,00	13.673.654,69	94,40
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	850.966.238,00	827.885.911,13	97,29
04- Faiz Gideri	36.764.000,00	34.624.092,38	94,18
05- Cari Transferler	9.110.676,46	8.662.364,51	95,08
06- Sermaye Giderleri	818.394.672,79	706.276.599,21	86,30
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	24.346.093,54	0,00	0,00
Toplam	1.852.369.680,79	1.679.568.665,58	90,67

Başlangıç ödeneği 1.079.777.000,00 TL olan 2022 yılı bütçesi 800.364.493,71 TL ek ödenekle birlikte toplamı 1.852.369.680,79 TL olmuştur. Bütçe gideri %90,67 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye giderlerinde %86,30, personel giderlerinde ise %89,97 oranında gerçekleşme yaşanmıştır.

MUSKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2021 yılının 2020 yılına, 2022 yılının 2021 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	297.606.159,47	439.876.095,19	907.575.859,93	47,80	106,33
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	6.250.008,72	5.693.884,04	19.056.523,26	-8,90	234,68
Diğer Gelirler	88.634.084,81	128.703.879,45	262.614.292,45	45,21	104,05
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	392.490.253,00	574.273.858,68	1.189.246.675,64	46,32	107,09
Bütçe Gelir. Red ve İadeler Toplamı (-)	1.627.559,80	895.370,46	1.146.297,07	-44,99	28,02
Net Toplam	390.862.693,20	573.378.488,22	1.188.100.378,57	46,70	107,21

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2022 yılında gelirler bir önceki yıla göre 614.721.890,35TL'lik (%107,21) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 467.699.764,74 TL (%106,33) ve diğer gelirlerde (kişi ve kurumlardan alınan paylar) 133.910.413,00 TL (%104,05) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda su hizmetlerine ilişkin gelirler sonucu arttığı anlaşılmakla birlikte, gelir yönetiminde sağlanan başarı da bu artışta etkili olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	54.606.250,54	59.904.446,86	88.446.043,66	9,70	47,65
SGK Devlet Prim Giderleri	9.594.223,41	10.511.488,52	13.673.654,69	9,56	30,08
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	258.413.377,81	297.305.263,88	827.885.911,13	15,05	178,46
Faiz Giderleri	9.422.618,55	17.307.458,74	34.624.092,38	83,68	100,05
Cari Transferler	5.134.345,22	4.991.942,24	8.662.364,51	-2,77	73,53
Sermaye Giderleri	154.568.377,63	298.797.766,50	706.276.599,21	93,31	136,37
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00!
Toplam	491.739.193,16	688.818.366,74	1.679.568.665,58	40,08	143,83

MUSKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2022 yılında 2021 yılına göre 990.750.298,84 TL (%143,83) artmıştır. Mal ve hizmet alım giderlerinde 530.580.647,25 TL'lik (%178,46), sermaye giderlerinde 407.478.832,71 TL'lik (%136,37) artış olmuştur. Mal ve hizmet alım giderlerindeki artış enerji ile personel hizmeti alım giderlerinden, sermaye giderlerindeki artışın ise içme suyu ve kanalizasyon tesisi yapım giderlerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İdarenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2022 yılı faaliyet gideri 1.051.177.372,95 TL, faaliyet geliri 1.253.893.112,65 TL olup dönem olumlu faaliyet sonucu ise 202.715.739,70 TL olarak gerçekleşmiştir.

MUSKİ'nin doğrudan veya dolaylı olarak hissedarı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

MUSKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan;

mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünce iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi, disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası ile hassas görevlere ilişkin prosedürler tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Deęerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (*risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme*) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. Yetki devirleri mevzuata uygun yapılmış, yapılan görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. Belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

İç kontrol sistemi; iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü olduğundan İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planında gösterilen faaliyetlerin zamanında başlatılması ve süresinde tamamlanması, alımların ön mali kontrole tabi tutulması, iç denetim biriminin kurulması ve iç denetim raporunun hazırlanması, iç kontrol sisteminin yıllık olarak değerlendirilmesi, kurumun amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek risklerin

belirlenmesi ve bu risklere ilişkin analiz ve güncellemelerin yapılması ile bu risklere karşı alınacak kurumsal tedbirlerin belirlenmesi önemlidir. Bu doğrultuda üst yöneticilerce iç kontrole ilişkin bütün mekanizmaların tam olarak kurulması ve etkin bir şekilde işletilmesi için gerekli sahiplenmenin gösterilmesi gerekmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün (MUSKİ) 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Haklar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması

İdare tarafından bilgisayar programları ve yazılımlara ilişkin güncelleme bedellerinin doğrudan gider yazıldığı ve 260 Haklar hesabına kaydedilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “260 Haklar hesabı başlıklı 210’uncu maddesinde; *“Bu hesap, bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılır”* denilmektedir. Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 numaralı Tebliğinde de Maddi Olmayan Duran Varlıklar için %100 amortisman ayrılacağı belirtilmiştir.

Mevzuat hükmünden de anlaşılacağı üzere, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve İdarenin belli bir şekilde yararlandığı bilgisayar yazılımı ve benzeri nitelikteki hak ve yetkilere

ilişkin harcamaların 260 Haklar hesabına borç kaydedilerek aktifleştirilmesi, aynı zamanda değerinin tamamı için amortisman ayrılarak 268 Birikmiş amortismanlar hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede bilgisayar yazılımı ve benzeri nitelikteki hak ve yetkilere ilişkin harcamaların 260 Haklar hesabı yerine 630 Giderler hesabına kaydedildiği görülmüştür.

Mali yıl içinde alımı yapılan 935.633,01 TL tutarındaki yazılım ve lisans alımı gibi maddi olmayan duran varlıkların, 260 Haklar hesabında izlenilmesi ve yıl sonunda amortisman ayırmak suretiyle giderleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kamu idaresi cevabında, bu durumun düzeltildiği ifade edilse de yapılan işlemin 2022 mali tablolarını düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

BULGU 2: İndirilecek KDV Hesabının Gerçek Durumu Yansıtması

Maliyetleri ilgili belediyelerce karşılanan yağmur sularının uzaklaştırılması ve dere ıslahı harcamalarına ilişkin Katma Değer Vergisi (KDV) tutarının indirim konusu yapıldığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Yağmur sularının uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde, yağmur sularının uzaklaştırılmasına dair tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesine ilişkin harcamaların ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla su ve kanal idareleri tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir. Buna göre; ifası bağlı idarelerin görevi niteliğinde olan yağmur suları ve dere ıslahı için yapılan harcamaların ilgili belediyelerden tahsil etmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 153'üncü maddesinde, mahalli idarelerin bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmete ilişkin olarak ödemiş oldukları KDV'yi indirim konusu yapacakları, bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen KDV'nin ise indirim konusu yapılmayacağı ve bu tutarların ilgili gider veya varlık hesabının maliyet bedeline ilave edileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu doğrultuda maliyeti ilgili belediyelerce karşılanan ve ticari faaliyet kapsamına girmeyen, idarenin asli hizmetleri arasında yer alan yağmur sularının uzaklaştırılması ve dere ıslahı harcamalarının belediyeler açısından KDV mükellefiyetine mahal vermeyeceği görülmektedir.

Yapılan incelemede içerisinde ilgili belediyelerden tahsil edilmek üzere yapılan yağmur sularının uzaklaştırılması ve dere ıslahına yönelik harcamaların 191 İndirilecek katma değer vergisi hesabına kaydedilerek indirim konusu yapıldığı, yapılan fazla kayıt tutarında 190 devreden katma değer vergisi hesabında hataya sebebiyet verildiği görülmüştür.

Bu itibarla ticari faaliyet kapsamında olmayan yağmur sularının uzaklaştırılması ve dere ıslahı harcamalarına ilişkin ödenen KDV'nin indirim konusu yapılmaması ve ilgili belediyelerden KDV dahil tutar üzerinden tahsilat işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Atık Su Abonelerine Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk Ettirilmemesi

Su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan, bu sebeple sadece atık su sistemine dâhil olan konut abonelerine çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisinin ise 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin devamında; belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin, belirtilen tarifinin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Belediye Gelirleri Kanuna göre Çevre Temizlik Vergisinin matrahı kullanılan su miktarıdır. Kullanılan su miktarını oluşturan unsurlar ise içme suyu ve atık sudan oluşmaktadır. Bu doğrultuda şehir şebeke suyu hizmetlerinden yararlanmayıp yalnızca kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan atık su abonelerine ilişkin olarak ilgili ilçe belediye meclislerinde

karar alınıp idare tarafından çevre temizlik vergisinin tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Sonuçta, İdarenin yalnızca kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konutlara da çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirmesi için girişimde bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

BULGU 2: İşyeri Olarak Faaliyet Gösteren Yerlerin Su Aboneliklerinin Konut Olarak Belirlenmesi

İl genelinde, ilgili kamu kuruluşlarından gerekli verilerin sağlanamaması nedeniyle işyeri aboneleri tarifesi uygulanması gereken yerlere konut aboneleri tarifesi uygulandığı görülmüştür.

Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Abone Hizmetleri ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abone grupları" başlıklı 8'inci maddesinde; barınma gayesi ile oturan yerlerde içme ve kullanma amaçlı su tüketen ve/veya atıksu üreten yerler konut aboneleri, gelir sağlamak gayesi ile sürekli veya geçici olarak her çeşit meslek sanat faaliyeti ve zanaatın icra edildiği yerler ile diğer ticari hizmet üretilen tüm yerler ve sanayi kuruluşları ise işyeri aboneleri olarak tanımlanmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun "İş yeri" başlıklı 156'ncı maddesinde, ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerler iş yeri olarak tanımlanmış, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Vergi değerini tadil eden sebepler" başlıklı 33'üncü maddesinin birinci fıkrasının 3'üncü bendinde, bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline dönüştürülmesi vergi değerini değiştiren sebeplerden birisi olarak belirtilmiştir.

Buna göre, ticari, sınai, zirai veya mesleki faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan veya sonradan bu faaliyete dönüştürülen yerlerin iş yeri olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

İl sınırları içerisinde iş yeri olarak faaliyet gösteren yerlerin; odalar, il müdürlükleri ve vergi dairesi başkanlığı aracılığı ile tespit edilmesi, aboneliklerin güncellenmesi ve coğrafi bilgi sistemi veri tabanına yüklenmesi ve bu doğrultuda aboneliklerin, abone veri tabanında güncellenerek tarife değişiklikleri gerçekleştirilmelidir.

İl emniyet müdürlüğü aracılığı ile günübirlik kiralanan evlerin, esnaf ve sanatkârlar odası ve ticaret il müdürlüğü aracılığı ile kayıtlı üyelerin, vergi dairesi başkanlığı aracılığı ile vergi mükelleflerinin listeleri kullanılarak abone gruplarının mevzuata uygun olacak şekilde güncellenerek, doğru tarife üzerinden işlem tesisinin sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

BULGU 3: Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Takip ve Denetimlerin Yapılamaması

Yeraltı sularının mevcut durumunun korunması, izinsiz ve gereğinden fazla kullanılmasına engel olmak için Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulardan ne kadar su çekildiği veya hangi amaç için kullanıldığına ilişkin takip ve denetimlerin yapılamadığı görülmüştür.

167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun'un "Terimler" başlıklı 2'nci maddesinde faydalı kullanım; yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması, faydalı ihtiyaç ise yeraltı suyunu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için muhtaç olduğu su miktarı şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı Kanun'un "İlan edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları içinde kuyu açılması" başlıklı 4'üncü maddesinde ise; kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğunu, bu miktarı aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği belirtilmekle beraber, kuyu adedi, yeri, derinliği ve faydalı ihtiyaç miktarının Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

İlgili Kanun'un uygulanması için çıkarılan Yeraltı Suları Tüzüğü'nün "Yeraltı suyu ile ilgili işlerin kontrolü" başlıklı 11'inci maddesinde; yeraltı suyu aranması, kullanılması, işletilmesi ve tesislerin ıslah ve tadil edilmesi işlerinin verilen belgelere, teknik yönetmeliklere uygun olarak yapılıp yapılmadığının kontrol yetkisinin Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, sondaj kuyularına ilişkin olarak tüm yetkinin Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde bulunduğu anlaşılmaktadır. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanması gereken kısmına ise 6360 sayılı kanun ile büyükşehir olan illerde il özel idarelerin tüzel kişiliğinin kaldırılmış olması sebebiyle su ve kanalizasyon idareleri bakmaktadır.

Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulara ait bilgilerin İdare tarafından Coğrafi Bilgi Sistemine aktarılarak hem altyapı yatırım planlamalarında hem de abonelik işlemlerinde kullanması gerekmektedir.

Bilhassa baraj gölü havzalarında açılmış izinsiz kuyuların tamamı ile sondaj izni verilip açılan kuyuların faydalı ihtiyaç miktar sınırlarının aşılmaması için Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü ile ortaklaşa bir çalışmayla saptanması sonucunda, hem kaçak su kullanımlarının önüne geçilebileceği hem de yeraltı sularının korunabileceği sonucuna varılmıştır.

BULGU 4: Su Kayıplarını Azaltmaya Yönelik Bazı Faaliyetlerin Tam Olarak Yerine Getirilememesi

İdare tarafından içme ve kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi, su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla yayımlanan mevzuat gerekliliklerinin tam olarak yerine getirilemediği görülmüştür.

İçme ve kullanma suyunun etkin ve verimli kullanılması için su temin ve dağıtım sistemlerindeki kayıplarının azaltılması ve kontrolü amacıyla 08.05.2014 tarihinde çıkarılan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Su Kayıplarının Azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde yer alan; idareler su kayıp oranlarını, büyükşehir ve il belediyelerinde 2019 yılı Mayıs ayına kadar en fazla %30 düzeyine indirmekle yükümlüdürler ifadesi 2019 yılında yapılan değişiklikle büyükşehir belediyelerinin su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü oldukları şeklinde değiştirilmiştir.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin 5'inci maddesi ile Su ve Kanalizasyon İdarelerine; fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesi, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanması, sistemi izlemesi ve kayıt altına alması ve etkili bir su yönetim sistemi sağlanması yükümlülüğü verilmiştir. Tebliğ'in devamında ise bu işlemlere ilişkin ayrıntılar getirilerek;

- Su temin miktarlarının hesaplanması amacıyla gerekli yerlere debi ölçer cihazlarının takılması,
- Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) veri tabanının kurulmasını, bu sisteme altyapı ve üstyapıların aktarılmasını, CBS'nin ulusal adres veri tabanı, coğrafi adres bilgi sistemi ve abone veri tabanı ile entegre çalışması,
- İçme-kullanma suyu temin ve dağıtım sisteminin uzaktan sevk ve kontrolü için veri kontrol ve izleme sistemi (SCADA) kurulması ve
- Mevcut içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerinin hidrolik modellenmesi ve

kalibrasyonunun yapılması maddeler halinde sayılmıştır.

İdare bünyesinde bulunan CBS veri tabanı ilgili sistemler ile büyük oranda entegre hale getirilmiş olsa da, sistem ve tesislerin bazıları tamamıyla uzaktan izleme ve kontrol için kurulan SCADA'ya bağlanamadığı, hidrolik modelleme ve debi ölçer cihazları ile ilgili çalışmaların ise devam etmekte olduğu anlaşılmıştır.

Su kayıplarının önlenmesi için yürütülmekte olan çalışmalar sonucunda her ne kadar 2019 yılında %50,6 olan su kayıp oranının 2022 sonu itibarı ile %42'ye kadar düşürülmüş olduğu görülmüş ise de, ilin coğrafi ve nüfus yapısı (yılın büyük bölümünde su kullanan toplam nüfusun kayıtlı nüfusun üç ile beş katına kadar ulaşması) nedeniyle yapılması gereken yatırımların İdarenin öz kaynakları ve nüfus esasına göre dağıtılan genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paylar ile finanse edilmesinin güçlüğü anlaşılabilirlikle birlikte, içme ve kullanma suyu israfının önlenmesi için ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda kayıp ve kaçak oranlarının belirlenen yükümlülük seviyesine indirilmesi için çalışmalara hassasiyetle devam edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

BULGU 5: Yağmur Sularının Uzaklaştırılması İçin Yapılan Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

Yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin yapılan harcamaların ilgili belediyelerden tahsil edilmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (r) bendine göre, su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak görevi büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasındadır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Yağmur sularının uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde ise; yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla su ve kanal idareleri tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir.

Büyükşehirlerde su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi için büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idareleri kurulmuş, yağmur sularını

uzaklaştırmak ve dere ıslahını yapmak gibi görevler de su idarelerine verilmiştir. Buna göre bağlı idareler tarafından yağmur suları ve dere ıslahı için yapılan harcamaların ilgili belediyelerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Bu konuda ilgili harcamaların sadece büyükşehir belediyelerinden karşılanacağı yönündeki idare mahkemesi kararı Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunda sonuca bağlanmış, 30.12.2020 tarih ve E.2020/1824 - K.2020/3625 numaralı karar ile anılan yağmur suyu hatlarının yapımından kaynaklanan harcamaların, ilgili ilçe belediyesinden istenilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunulmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, İdare tarafından yağmur sularının uzaklaştırılması işlemleri için yapılmış bulunan harcamaların ilçe belediyelerinden istenilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>